

Міністерство освіти і науки України
Чернігівський промислово-економічний коледж
Київського національного університету технологій та дизайну

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора з НР
_____ Л.М. РОСЛАВЕЦЬ
_____ 2017 р.

Методичне забезпечення лекційного курсу
з дисципліни Матеріалознавство для студентів II курсу
спеціальності 133 «Галузеве машинобудування»

Уклав

А.М. САВЧУК

Розглянуто на засіданні
циклової комісії спеціальних механічних
та загально-технічних дисциплін

Протокол № 1 від 31 08 2017 року

Голова комісії

С.О. АНДРІЄНКО

Лекція № 1

Тема: Вступ. Роль металів у сучасній техніці

Мета: Ознайомити з місцем навчальної дисципліни у програмі підготовки молодших спеціалістів. Задачі, які вирішуються у процесі вивчення дисципліни. Металічні та неметалічні матеріали

Методи: Словесні (лекція з елементами бесіди); наочні

План:

1. Вступ. Задачі і завдання металознавства.
2. Розвиток металургійного виробництва з давніх часів до наших днів.
3. Металеві і неметалеві матеріали.

Матеріально-технічне забезпечення та дидактичні засоби, ТЗН:

Плакати, зразки конструкційних матеріалів.

Література:

1. Попович В.В., Попович В.В. Технологія конструкційних матеріалів і матеріалознавство: Підручник. – Львів: Світ, 2006. – 624 с.: Іл..
2. Технология металлов и конструкционные материалы: Учебник для машиностроительных техникумов/Б.А. Кузьмин, Ю.Е. Абраменко, М.А. Кудрявцев и др.; Под общ. Ред. Б.А. Кузьмина.-2.е изд., перераб. и доп. –М.: Машиностроение, 1989.-497 с
3. Лахтин Ю.М., Леонтьева В.П. Материаловедение: Учебник для высших учебных заведений.- 3-е изд., перераб. и доп. –М.: Машиностроение, 1990.- 528 с.
4. Никифоров В.М. Технология металлов и конструкционные материалы: Учебник для средних специальных учебных заведений. – 7-е изд., перераб. И доп. – Л.: Машиностроение, Ленингр. отд-ние, 1987. – 363 с., ил

Лекція № 2

Тема: Атомно – кристалічна будова металів

Мета: Ознайомити з теорією атомно-кристалічної будови металів

Методи: Словесні (лекція з елементами бесіди); наочні

План:

1. Метали, особливості атомно-кристалічної будови.
2. Поняття про ізотропії та анізотропії, поліморфних перетвореннях (алотропії), магнітних перетвореннях.

Матеріально-технічне забезпечення та дидактичні засоби, ТЗН:
Плакати, моделі кристалічних решіток.

Література:

1. Попович В.В., Попович В.В. Технологія конструкційних матеріалів і матеріалознавство: Підручник. – Львів: Світ, 2006. – 624 с.: Іл..
2. Технология металлов и конструкционные материалы: Учебник для машиностроительных техникумов/Б.А. Кузьмин, Ю.Е. Абраменко, М.А. Кудрявцев и др.; Под общ. Ред. Б.А. Кузьмина.-2.е изд., перераб. и доп. –М.: Машиностроение, 1989.-497 с
3. Лахтин Ю.М., Леонтьева В.П. Материаловедение: Учебник для высших учебных заведений.- 3-е изд., перераб. и доп. –М.: Машиностроение, 1990.- 528 с.
4. Никифоров В.М. Технология металлов и конструкционные материалы: Учебник для средних специальных учебных заведений. – 7-е изд., перераб. И доп. – Л.: Машиностроение, Ленингр. отд-ние, 1987. – 363 с., ил

Лекція № 3

Тема: Будова реальних кристалів

Мета: Ознайомити з видами дефектів кристалічної решітки, методами їх усунення.

Методи: Словесні (лекція з елементами бесіди); наочні

План:

1. Краплисті дефекти кристалічної решітки.
2. Лінійні та поверхневі дефекти будови кристалічної решітки.

Матеріально-технічне забезпечення та дидактичні засоби, ТЗН:
Плакати, моделі кристалічних решіток.

Література:

1. Попович В.В., Попович В.В. Технологія конструкційних матеріалів і матеріалознавство: Підручник. – Львів: Світ, 2006. – 624 с.: Іл..
2. Технология металлов и конструкционные материалы: Учебник для машиностроительных техникумов/Б.А. Кузьмин, Ю.Е. Абраменко, М.А. Кудрявцев и др.; Под общ. Ред. Б.А. Кузьмина.-2.е изд., перераб. и доп. –М.: Машиностроение, 1989.-497 с
3. Лахтин Ю.М., Леонтьева В.П. Материаловедение: Учебник для высших учебных заведений.- 3-е изд., перераб. и доп. –М.: Машиностроение, 1990.- 528 с.
4. Никифоров В.М. Технология металлов и конструкционные материалы: Учебник для средних специальных учебных заведений. – 7-е изд., перераб. И доп. – Л.: Машиностроение, Ленингр. отд-ние, 1987. – 363 с., ил

Лекція № 5

Тема: Деформація металу. Рекристалізація

Мета: ознайомити поняттям деформації металів, процесами, які притаманні деформованим металам, властивостям, які отримують метали під час холодної та гарячої пластичної деформації

Методи: словесний (лекція з елементами бесіди); наочний

План:

1. Поняття про деформацію.
2. Рекристалізація.

Матеріально-технічне забезпечення та дидактичні засоби, ТЗН:

Плакати; зразки металів..

Література:

1. Попович В.В., Попович В.В. Технологія конструкційних матеріалів і матеріалознавство: Підручник. – Львів: Світ, 2006. – 624 с.: Іл..
2. Технология металлов и конструкционные материалы: Учебник для машиностроительных техникумов/Б.А. Кузьмин, Ю.Е. Абраменко, М.А. Кудрявцев и др.; Под общ. Ред. Б.А. Кузьмина.-2.е изд., перераб. и доп. –М.: Машиностроение, 1989.-497 с
3. Лахтин Ю.М., Леонтьева В.П. Материаловедение: Учебник для высших учебных заведений.- 3-е изд., перераб. и доп. –М.: Машиностроение, 1990.- 528 с.
4. Никифоров В.М. Технология металлов и конструкционные материалы: Учебник для средних специальных учебных заведений. – 7-е изд., перераб. И доп. – Л.: Машиностроение, Ленингр. отд-ние, 1987. – 363 с., ил

Лекція № 6

Тема: Основні механічні властивості металів та методи їх визначення

Мета: ознайомити поняттям про механічні властивості конструкційних матеріалів та методами їх отримання.

Методи: словесний (лекція з елементами бесіди); наочний

План:

1. Поняття про механічні властивості металів.
2. Випробування на міцність та твердість.

Матеріально-технічне забезпечення та дидактичні засоби, ТЗН:
Плакати; зразки металів..

Література:

1. Попович В.В., Попович В.В. Технологія конструкційних матеріалів і матеріалознавство: Підручник. – Львів: Світ, 2006. – 624 с.: Іл..
2. Технология металлов и конструкционные материалы: Учебник для машиностроительных техникумов/Б.А. Кузьмин, Ю.Е. Абраменко, М.А. Кудрявцев и др.; Под общ. Ред. Б.А. Кузьмина.-2.е изд., перераб. и доп. –М.: Машиностроение, 1989.-497 с
3. Лахтин Ю.М., Леонтьева В.П. Материаловедение: Учебник для высших учебных заведений.- 3-е изд., перераб. и доп. –М.: Машиностроение, 1990.- 528 с.
4. Никифоров В.М. Технология металлов и конструкционные материалы: Учебник для средних специальных учебных заведений. – 7-е изд., перераб. И доп. – Л.: Машиностроение, Ленингр. отд-ние, 1987. – 363 с., ил

Лекція № 7

Тема: Загальна теорія сплавів.
Кристалізація сплавів.

Мета: ознайомити з основними положеннями та визначеннями теорії сплавів.

Методи: словесний (лекція з елементами бесіди); наочний

План:

1. Основні поняття в теорії сплавів.
2. Класифікація та особливості будови сплавів.

Матеріально-технічне забезпечення та дидактичні засоби, ТЗН:
Плакати, моделі кристалічних решіток.

Література:

1. Попович В.В., Попович В.В. Технологія конструкційних матеріалів і матеріалознавство: Підручник. – Львів: Світ, 2006. – 624 с.: Іл..
2. Технология металлов и конструкционные материалы: Учебник для машиностроительных техникумов/Б.А. Кузьмин, Ю.Е. Абраменко, М.А. Кудрявцев и др.; Под общ. Ред. Б.А. Кузьмина.-2.е изд., перераб. и доп. –М.: Машиностроение, 1989.-497 с
3. Лахтин Ю.М., Леонтьева В.П. Материаловедение: Учебник для высших учебных заведений.- 3-е изд., перераб. и доп. –М.: Машиностроение, 1990.- 528 с.
4. Никифоров В.М. Технология металлов и конструкционные материалы: Учебник для средних специальных учебных заведений. – 7-е изд., перераб. И доп. – Л.: Машиностроение, Ленингр. отд-ние, 1987. – 363 с., ил

Лекція № 8

Тема: Кристалізація металів. Будова металевого зливка

Мета: ознайомити з закономірностями механізму кристалізації металів

Методи: Словесний (лекція з елементами бесіди); наочний

План:

- 1 Механізм та закономірності кристалізації металів.
- 2 Будова металевого зливка.

Матеріально-технічне забезпечення та дидактичні засоби, ТЗН:
Плакати, моделі кристалічних решіток.

Література:

1. Попович В.В., Попович В.В. Технологія конструкційних матеріалів і матеріалознавство: Підручник. – Львів: Світ, 2006. – 624 с.: Іл..
2. Технология металлов и конструкционные материалы: Учебник для машиностроительных техникумов/Б.А. Кузьмин, Ю.Е. Абраменко, М.А. Кудрявцев и др.; Под общ. Ред. Б.А. Кузьмина.-2.е изд., перераб. и доп. –М.: Машиностроение, 1989.-497 с
3. Лахтин Ю.М., Леонтьева В.П. Материаловедение: Учебник для высших учебных заведений.- 3-е изд., перераб. и доп. –М.: Машиностроение, 1990.-528 с.
4. Никифоров В.М. Технология металлов и конструкционные материалы: Учебник для средних специальных учебных заведений. – 7-е изд., перераб. И доп. – Л.: Машиностроение, Ленингр. отд-ние, 1987. – 363 с., ил

Лекція № 9

Тема: Діаграми стану подвійних сплавів

Мета: ознайомити з принципами побудови діаграм стану подвійних сплавів в залежності від їх типу та кривих охолодження.

Методи: словесний (лекція з елементами бесіди); наочний

План:

1. Поняття про принципи побудови діаграм стану.
2. Діаграми стану I-го, II-го та III-го роду та їх опис.

Матеріально-технічне забезпечення та дидактичні засоби, ТЗН: криві охолодження, діаграми стану.

Література:

1. Попович В.В., Попович В.В. Технологія конструкційних матеріалів і матеріалознавство: Підручник. – Львів: Світ, 2006. – 624 с.: Іл..
2. Технология металлов и конструкционные материалы: Учебник для машиностроительных техникумов/Б.А. Кузьмин, Ю.Е. Абраменко, М.А. Кудрявцев и др.; Под общ. Ред. Б.А. Кузьмина.-2.е изд., перераб. и доп. –М.: Машиностроение, 1989.-497 с
3. Лахтин Ю.М., Леонтьева В.П. Материаловедение: Учебник для высших учебных заведений.- 3-е изд., перераб. и доп. –М.: Машиностроение, 1990.-528 с.
4. Никифоров В.М. Технология металлов и конструкционные материалы: Учебник для средних специальных учебных заведений. – 7-е изд., перераб. И доп. – Л.: Машиностроение, Ленингр. отд-ние, 1987. – 363 с., ил

Лекція № 10

Тема: Діаграма стану залізовуглецевих сплавів

Мета: ознайомити з принципами побудови діаграм стану залізо-цементит, вивчити характерні фази та структури.

Методи: словесний (лекція з елементами бесіди); наочний

План:

1. Діаграма стану залізо-вуглець.
2. Заснування правила відрізків та фаз для аналізу діаграми.

Матеріально-технічне забезпечення та дидактичні засоби, ТЗН: криві охолодження, діаграми стану.

Література:

1. Попович В.В., Попович В.В. Технологія конструкційних матеріалів і матеріалознавство: Підручник. – Львів: Світ, 2006. – 624 с.: Іл..
2. Технология металлов и конструкционные материалы: Учебник для машиностроительных техникумов/Б.А. Кузьмин, Ю.Е. Абраменко, М.А. Кудрявцев и др.; Под общ. Ред. Б.А. Кузьмина.-2.е изд., перераб. и доп. –М.: Машиностроение, 1989.-497 с
3. Лахтин Ю.М., Леонтьева В.П. Материаловедение: Учебник для высших учебных заведений.- 3-е изд., перераб. и доп. –М.: Машиностроение, 1990.-528 с.
4. Никифоров В.М. Технология металлов и конструкционные материалы: Учебник для средних специальных учебных заведений. – 7-е изд., перераб. И доп. – Л.: Машиностроение, Ленингр. отд-ние, 1987. – 363 с., ил

Лекція № 11

Тема: Вплив вуглецю та постійних домішок на властивості сталі

Мета: ознайомити з залежністю властивостей сталей від виду та кількості домішок.

Методи: словесний (лекція з елементами бесіди); наочний

План:

1. Вплив вуглецю на властивості сталей.
2. Поняття про домішки в сталях.

Матеріально-технічне забезпечення та дидактичні засоби, ТЗН:
Зразки сталей; Стенд «Конструкційні матеріали».

Література:

1. Попович В.В., Попович В.В. Технологія конструкційних матеріалів і матеріалознавство: Підручник. – Львів: Світ, 2006. – 624 с.: Іл..
2. Технология металлов и конструкционные материалы: Учебник для машиностроительных техникумов/Б.А. Кузьмин, Ю.Е. Абраменко, М.А. Кудрявцев и др.; Под общ. Ред. Б.А. Кузьмина.-2.е изд., перераб. и доп. –М.: Машиностроение, 1989.-497 с
3. Лахтин Ю.М., Леонтьева В.П. Материаловедение: Учебник для высших учебных заведений.- 3-е изд., перераб. и доп. –М.: Машиностроение, 1990.- 528 с.
4. Никифоров В.М. Технология металлов и конструкционные материалы: Учебник для средних специальных учебных заведений. – 7-е изд., перераб. И доп. – Л.: Машиностроение, Ленингр. отд-ние, 1987. – 363 с., ил

Лекція № 12

Тема: 1.7 Основи термічної обробки сталей.

1.7.1. Аустенітні перетворення при нагріванні сталі

Мета: ознайомити з призначенням термічної обробки; закономірностями перетворень у сталях при нагріванні.

Методи: словесний (лекція з елементами бесіди); наочний

План:

1. Призначення та види термічної обробки.
2. Аустенітні перетворення при нагріванні сталі.

Матеріально-технічне забезпечення та дидактичні засоби, ТЗН:

Плакати з термічної обробки.

Література:

1. Попович В.В., Попович В.В. Технологія конструкційних матеріалів і матеріалознавство: Підручник. – Львів: Світ, 2006. – 624 с.: Іл..
2. Технология металлов и конструкционные материалы: Учебник для машиностроительных техникумов/Б.А. Кузьмин, Ю.Е. Абраменко, М.А. Кудрявцев и др.; Под общ. Ред. Б.А. Кузьмина.-2.е изд., перераб. и доп. –М.: Машиностроение, 1989.-497 с
3. Лахтин Ю.М., Леонтьева В.П. Материаловедение: Учебник для высших учебных заведений.- 3-е изд., перераб. и доп. –М.: Машиностроение, 1990.- 528 с.
4. Никифоров В.М. Технология металлов и конструкционные материалы: Учебник для средних специальных учебных заведений. – 7-е изд., перераб. И доп. – Л.: Машиностроение, Ленингр. отд-ние, 1987. – 363 с., ил

Лекція № 13

Тема: Аустенітні перетворення при охолодженні сталі

Мета: ознайомити з призначенням термічної обробки; закономірностями перетворень у сталях при охолодженні .

Методи: словесний (лекція з елементами бесіди); наочний

План:

1. Аустенітні перетворення при охолодженні сталі.

Матеріально-технічне забезпечення та дидактичні засоби, ТЗН:

Плакати з термічної обробки.

Література:

1. Попович В.В., Попович В.В. Технологія конструкційних матеріалів і матеріалознавство: Підручник. – Львів: Світ, 2006. – 624 с.: Іл..
2. Технология металлов и конструкционные материалы: Учебник для машиностроительных техникумов/Б.А. Кузьмин, Ю.Е. Абраменко, М.А. Кудрявцев и др.; Под общ. Ред. Б.А. Кузьмина.-2.е изд., перераб. и доп. –М.: Машиностроение, 1989.-497 с
3. Лахтин Ю.М., Леонтьева В.П. Материаловедение: Учебник для высших учебных заведений.- 3-е изд., перераб. и доп. –М.: Машиностроение, 1990.- 528 с.
4. Никифоров В.М. Технология металлов и конструкционные материалы: Учебник для средних специальных учебных заведений. – 7-е изд., перераб. И доп. – Л.: Машиностроение, Ленингр. отд-ние, 1987. – 363 с., ил

Лекція № 14

Тема: Основні складові технологічного процесу ТО. Відпал 1-го та 2-го роду

Мета: ознайомити з основними параметрами та призначенням відпалу, нормалізації.

Методи: словесний (лекція з елементами бесіди); наочний

План:

- 1 Принципи призначення режимів ТО.
- 2 Технологічні можливості відпалу та нормалізації.

Матеріально-технічне забезпечення та дидактичні засоби, ТЗН:
Плакати з термічної обробки.

Література:

1. Попович В.В., Попович В.В. Технологія конструкційних матеріалів і матеріалознавство: Підручник. – Львів: Світ, 2006. – 624 с.: Іл..
2. Технология металлов и конструкционные материалы: Учебник для машиностроительных техникумов/Б.А. Кузьмин, Ю.Е. Абраменко, М.А. Кудрявцев и др.; Под общ. Ред. Б.А. Кузьмина.-2.е изд., перераб. и доп. –М.: Машиностроение, 1989.-497 с
3. Лахтин Ю.М., Леонтьева В.П. Материаловедение: Учебник для высших учебных заведений.- 3-е изд., перераб. и доп. –М.: Машиностроение, 1990.- 528 с.
4. Никифоров В.М. Технология металлов и конструкционные материалы: Учебник для средних специальных учебных заведений. – 7-е изд., перераб. И доп. – Л.: Машиностроение, Ленингр. отд-ние, 1987. – 363 с., ил

Лекція № 14

Тема: Основні складові технологічного процесу ТО. Гартування та відпускання

Мета: ознайомити з основними параметрами та призначенням відпалу, нормалізації.

Методи: словесний (лекція з елементами бесіди); наочний

План:

1 Технологічні можливості гартування та відпускання.

Матеріально-технічне забезпечення та дидактичні засоби, ТЗН:
Плакати з термічної обробки.

Література:

1. Попович В.В., Попович В.В. Технологія конструкційних матеріалів і матеріалознавство: Підручник. – Львів: Світ, 2006. – 624 с.: Іл..
2. Технология металлов и конструкционные материалы: Учебник для машиностроительных техникумов/Б.А. Кузьмин, Ю.Е. Абраменко, М.А. Кудрявцев и др.; Под общ. Ред. Б.А. Кузьмина.-2.е изд., перераб. и доп. –М.: Машиностроение, 1989.-497 с
3. Лахтин Ю.М., Леонтьева В.П. Материаловедение: Учебник для высших учебных заведений.- 3-е изд., перераб. и доп. –М.: Машиностроение, 1990.-528 с.
4. Никифоров В.М. Технология металлов и конструкционные материалы: Учебник для средних специальных учебных заведений. – 7-е изд., перераб. И доп. – Л.: Машиностроение, Ленингр. отд-ние, 1987. – 363 с., ил

Лекція № 16

Тема: Хіміко- термічна обробка металів.

1.8.1 Сутність та призначення цементації. ТО після цементації.

Мета: ознайомити з основними параметрами та призначенням цементації, вибір режимів після цементації.

Методи: словесний (лекція з елементами бесіди); наочний

План:

- 1 Поняття про хіміко-термічну обробку металів. Цементация.
- 2 Принципи вибору режимів для ТО після цементації

Матеріально-технічне забезпечення та дидактичні засоби, ТЗН:

Плакати з термічної обробки.

Література:

1. Попович В.В., Попович В.В. Технологія конструкційних матеріалів і матеріалознавство: Підручник. – Львів: Світ, 2006. – 624 с.: Іл..
2. Технология металлов и конструкционные материалы: Учебник для машиностроительных техникумов/Б.А. Кузьмин, Ю.Е. Абраменко, М.А. Кудрявцев и др.; Под общ. Ред. Б.А. Кузьмина.-2.е изд., перераб. и доп. –М.: Машиностроение, 1989.-497 с
3. Лахтин Ю.М., Леонтьева В.П. Материаловедение: Учебник для высших учебных заведений.- 3-е изд., перераб. и доп. –М.: Машиностроение, 1990.- 528 с.
4. Никифоров В.М. Технология металлов и конструкционные материалы: Учебник для средних специальных учебных заведений. – 7-е изд., перераб. И доп. – Л.: Машиностроение, Ленингр. отд-ние, 1987. – 363 с., ил

Лекція № 17

Тема: Сутність та призначення азотування, ціанування.

Мета: ознайомити з основними параметрами та призначенням азотування, ціанування, нітроцементатії. Дифузійна металізація.

Методи: словесний (лекція з елементами бесіди); наочний

План:

- 1 Поняття про азотування.
- 2 Ціанування, нітроцементатія.

Матеріально-технічне забезпечення та дидактичні засоби, ТЗН:
Плакати з термічної обробки.

Література:

1. Попович В.В., Попович В.В. Технологія конструкційних матеріалів і матеріалознавство: Підручник. – Львів: Світ, 2006. – 624 с.: Іл..
2. Технология металлов и конструкционные материалы: Учебник для машиностроительных техникумов/Б.А. Кузьмин, Ю.Е. Абраменко, М.А. Кудрявцев и др.; Под общ. Ред. Б.А. Кузьмина.-2.е изд., перераб. и доп. –М.: Машиностроение, 1989.-497 с
3. Лахтин Ю.М., Леонтьева В.П. Материаловедение: Учебник для высших учебных заведений.- 3-е изд., перераб. и доп. –М.: Машиностроение, 1990.-528 с.
4. Никифоров В.М. Технология металлов и конструкционные материалы: Учебник для средних специальных учебных заведений. – 7-е изд., перераб. И доп. – Л.: Машиностроение, Ленингр. отд-ние, 1987. – 363 с., ил

Лекція № 18

Тема: Конструкційні матеріали.

Вуглецеві конструктивні сталі. Область застосування, маркування

Мета: ознайомити з основними параметрами та призначенням цементації, вибір режимів після цементації.

Методи: словесний (лекція з елементами бесіди); наочний

План:

- 1 Класифікація вуглецевих сталей.
- 2 Принципи маркування сталей.

Матеріально-технічне забезпечення та дидактичні засоби, ТЗН:

Плакати з термічної обробки.

Література:

1. Попович В.В., Попович В.В. Технологія конструкційних матеріалів і матеріалознавство: Підручник. – Львів: Світ, 2006. – 624 с.: Іл..
2. Технология металлов и конструкционные материалы: Учебник для машиностроительных техникумов/Б.А. Кузьмин, Ю.Е. Абраменко, М.А. Кудрявцев и др.; Под общ. Ред. Б.А. Кузьмина.-2.е изд., перераб. и доп. –М.: Машиностроение, 1989.-497 с
3. Лахтин Ю.М., Леонтьева В.П. Материаловедение: Учебник для высших учебных заведений.- 3-е изд., перераб. и доп. –М.: Машиностроение, 1990.-528 с.
4. Никифоров В.М. Технология металлов и конструкционные материалы: Учебник для средних специальных учебных заведений. – 7-е изд., перераб. И доп. – Л.: Машиностроение, Ленингр. отд-ние, 1987. – 363 с., ил

Лекція № 19

Тема: Леговані сталі. Структурні класи легованих сталей

Мета: ознайомити з класифікацією інструментальних сталей; вивчити принципи маркування інструментальних сталей.

Методи: словесний (лекція з елементами бесіди); наочний

План:

- 1 Вплив легуючих елементів на властивості сталей. Класи легованих сталей
- 2 Принципи маркування легованих сталей.

Матеріально-технічне забезпечення та дидактичні засоби, ТЗН:

Зразки деталей з різних марок інструментальних сталей..

Література:

1. Попович В.В., Попович В.В. Технологія конструкційних матеріалів і матеріалознавство: Підручник. – Львів: Світ, 2006. – 624 с.: Іл..
2. Технология металлов и конструкционные материалы: Учебник для машиностроительных техникумов/Б.А. Кузьмин, Ю.Е. Абраменко, М.А. Кудрявцев и др.; Под общ. Ред. Б.А. Кузьмина.-2.е изд., перераб. и доп. –М.: Машиностроение, 1989.-497 с
3. Лахтин Ю.М., Леонтьева В.П. Материаловедение: Учебник для высших учебных заведений.- 3-е изд., перераб. и доп. –М.: Машиностроение, 1990.-528 с.
4. Никифоров В.М. Технология металлов и конструкционные материалы: Учебник для средних специальных учебных заведений. – 7-е изд., перераб. И доп. – Л.: Машиностроение, Ленингр. отд-ние, 1987. – 363 с., ил

Лекція № 20

Тема: Властивості та застосування інструментальних сталей

Мета: ознайомити з класифікацією інструментальних сталей; вивчити принципи маркування інструментальних сталей.

Методи: словесний (лекція з елементами бесіди); наочний

План:

- 1 Класифікація та призначення інструментальних сталей.
- 2 Принципи маркування інструментальних сталей.

Матеріально-технічне забезпечення та дидактичні засоби, ТЗН:
Зразки деталей з різних марок інструментальних сталей..

Література:

1. Попович В.В., Попович В.В. Технологія конструкційних матеріалів і матеріалознавство: Підручник. – Львів: Світ, 2006. – 624 с.: Іл..
2. Технология металлов и конструкционные материалы: Учебник для машиностроительных техникумов/Б.А. Кузьмин, Ю.Е. Абраменко, М.А. Кудрявцев и др.; Под общ. Ред. Б.А. Кузьмина.-2.е изд., перераб. и доп. –М.: Машиностроение, 1989.-497 с
3. Лахтин Ю.М., Леонтьева В.П. Материаловедение: Учебник для высших учебных заведений.- 3-е изд., перераб. и доп. –М.: Машиностроение, 1990.-528 с.
4. Никифоров В.М. Технология металлов и конструкционные материалы: Учебник для средних специальных учебных заведений. – 7-е изд., перераб. И доп. – Л.: Машиностроение, Ленингр. отд-ние, 1987. – 363 с., ил

Лекція № 21

Тема: Корозійностійкі сталі та сплави

Мета: ознайомити з класифікацією корозійностійких сталей та сплавів; вивчити принципи маркування сталей.

Методи: словесний (лекція з елементами бесіди); наочний

План:

- 1 Класифікація та призначення корозійностійких сталей та сплавів.
- 2 Принципи маркування корозійностійких сталей та сплавів.

Матеріально-технічне забезпечення та дидактичні засоби, ТЗН:

Зразки деталей з різних марок спеціальних сталей; стенд конструкційні матеріали..

Література:

1. Попович В.В., Попович В.В. Технологія конструкційних матеріалів і матеріалознавство: Підручник. – Львів: Світ, 2006. – 624 с.: Іл..
2. Технология металлов и конструкционные материалы: Учебник для машиностроительных техникумов/Б.А. Кузьмин, Ю.Е. Абраменко, М.А. Кудрявцев и др.; Под общ. Ред. Б.А. Кузьмина.-2.е изд., перераб. и доп. –М.: Машиностроение, 1989.-497 с
3. Лахтин Ю.М., Леонтьева В.П. Материаловедение: Учебник для высших учебных заведений.- 3-е изд., перераб. и доп. –М.: Машиностроение, 1990.- 528 с.
4. Никифоров В.М. Технология металлов и конструкционные материалы: Учебник для средних специальных учебных заведений. – 7-е изд., перераб. И доп. – Л.: Машиностроение, Ленингр. отд-ние, 1987. – 363 с., ил

Лекція № 22

Тема: Корозія металів та міри боротьби з нею

Мета: ознайомити з механізмом корозії сталей та сплавів; вивчити принципи запобігання корозійної дії .

Методи: словесний (лекція з елементами бесіди); наочний

План:

- 1 Поняття про газову та хімічну корозію.
- 2 Методи запобігання дії корозії.

Матеріально-технічне забезпечення та дидактичні засоби, ТЗН:

Зразки деталей з різних марок спеціальних сталей; стенд конструкційні матеріали..

Література:

1. Попович В.В., Попович В.В. Технологія конструкційних матеріалів і матеріалознавство: Підручник. – Львів: Світ, 2006. – 624 с.: Іл..
2. Технология металлов и конструкционные материалы: Учебник для машиностроительных техникумов/Б.А. Кузьмин, Ю.Е. Абраменко, М.А. Кудрявцев и др.; Под общ. Ред. Б.А. Кузьмина.-2.е изд., перераб. и доп. –М.: Машиностроение, 1989.-497 с
3. Лахтин Ю.М., Леонтьева В.П. Материаловедение: Учебник для высших учебных заведений.- 3-е изд., перераб. и доп. –М.: Машиностроение, 1990.- 528 с.
4. Никифоров В.М. Технология металлов и конструкционные материалы: Учебник для средних специальных учебных заведений. – 7-е изд., перераб. И доп. – Л.: Машиностроение, Ленингр. отд-ние, 1987. – 363 с., ил

Лекція № 23

Тема: Сталі і сплави з особливими властивостями

Мета: ознайомити з класифікацією сталей та сплавів, які мають особливі властивості; вивчити принципи маркування сталей.

Методи: словесний (лекція з елементами бесіди); наочний

План:

- 1 Класифікація та призначення сталей та сплавів з особливими властивостями.
- 2 Принципи маркування.

Матеріально-технічне забезпечення та дидактичні засоби, ТЗН:

Зразки деталей з різних марок спеціальних сталей; стенд конструкційні матеріали..

Література:

1. Попович В.В., Попович В.В. Технологія конструкційних матеріалів і матеріалознавство: Підручник. – Львів: Світ, 2006. – 624 с.: Іл..
2. Технология металлов и конструкционные материалы: Учебник для машиностроительных техникумов/Б.А. Кузьмин, Ю.Е. Абраменко, М.А. Кудрявцев и др.; Под общ. Ред. Б.А. Кузьмина.-2.е изд., перераб. и доп. –М.: Машиностроение, 1989.-497 с
3. Лахтин Ю.М., Леонтьева В.П. Материаловедение: Учебник для высших учебных заведений.- 3-е изд., перераб. и доп. –М.: Машиностроение, 1990.- 528 с.
4. Никифоров В.М. Технология металлов и конструкционные материалы: Учебник для средних специальных учебных заведений. – 7-е изд., перераб. И доп. – Л.: Машиностроение, Ленингр. отд-ние, 1987. – 363 с., ил

Лекція № 24

Тема: Антифрикційні сталі та сплави

Мета: ознайомити з класифікацією та властивостями антифрикційних сталей та сплавів; вивчити принципи маркування сталей.

Методи: словесний (лекція з елементами бесіди); наочний

План:

- 1 Класифікація та призначення антифрикційних сталей та сплавів.
- 2 Принципи маркування.

Матеріально-технічне забезпечення та дидактичні засоби, ТЗН:

Зразки деталей з різних марок спеціальних сталей; стенд конструкційні матеріали..

Література:

1. Попович В.В., Попович В.В. Технологія конструкційних матеріалів і матеріалознавство: Підручник. – Львів: Світ, 2006. – 624 с.: Іл..
2. Технология металлов и конструкционные материалы: Учебник для машиностроительных техникумов/Б.А. Кузьмин, Ю.Е. Абраменко, М.А. Кудрявцев и др.; Под общ. Ред. Б.А. Кузьмина.-2.е изд., перераб. и доп. –М.: Машиностроение, 1989.-497 с
3. Лахтин Ю.М., Леонтьева В.П. Материаловедение: Учебник для высших учебных заведений.- 3-е изд., перераб. и доп. –М.: Машиностроение, 1990.-528 с.
4. Никифоров В.М. Технология металлов и конструкционные материалы: Учебник для средних специальных учебных заведений. – 7-е изд., перераб. И доп. – Л.: Машиностроение, Ленингр. отд-ние, 1987. – 363 с., ил

Лекція № 25

Тема: Чавуни

Класифікація, властивості, маркування

Мета: ознайомити з принципами отримання чавунів, їх класифікацією, маркуванням.

Методи: словесний (лекція з елементами бесіди); наочний

План:

1 Отримання чавунів.

2 Класифікація та маркування чавунів.

Матеріально-технічне забезпечення та дидактичні засоби, ТЗН: зразки сировини для отримання чавуну. Зразки деталей з чавунів; стенд конструкційні матеріали..

Література:

1. Попович В.В., Попович В.В. Технологія конструкційних матеріалів і матеріалознавство: Підручник. – Львів: Світ, 2006. – 624 с.: Іл..
2. Технология металлов и конструкционные материалы: Учебник для машиностроительных техникумов/Б.А. Кузьмин, Ю.Е. Абраменко, М.А. Кудрявцев и др.; Под общ. Ред. Б.А. Кузьмина.-2.е изд., перераб. и доп. –М.: Машиностроение, 1989.-497 с
3. Лахтин Ю.М., Леонтьева В.П. Материаловедение: Учебник для высших учебных заведений.- 3-е изд., перераб. и доп. –М.: Машиностроение, 1990.- 528 с.
4. Никифоров В.М. Технология металлов и конструкционные материалы: Учебник для средних специальных учебных заведений. – 7-е изд., перераб. И доп. – Л.: Машиностроение, Ленингр. отд-ние, 1987. – 363 с., ил

Лекція № 26

Тема: Спеціальні леговані чавуні

Мета: ознайомити з класифікацією та призначенням спеціальних легованих чавунів.

Методи: словесний (лекція з елементами бесіди); наочний

План:

1 Класифікація та призначення спеціальних легованих чавунів

Матеріально-технічне забезпечення та дидактичні засоби, ТЗН:

Зразки деталей з різних марок чавунів; стенд Конструкційні матеріали.

Література:

1. Попович В.В., Попович В.В. Технологія конструкційних матеріалів і матеріалознавство: Підручник. – Львів: Світ, 2006. – 624 с.: Іл..
2. Технология металлов и конструкционные материалы: Учебник для машиностроительных техникумов/Б.А. Кузьмин, Ю.Е. Абраменко, М.А. Кудрявцев и др.; Под общ. Ред. Б.А. Кузьмина.-2.е изд., перераб. и доп. –М.: Машиностроение, 1989.-497 с
3. Лахтин Ю.М., Леонтьева В.П. Материаловедение: Учебник для высших учебных заведений.- 3-е изд., перераб. и доп. –М.: Машиностроение, 1990.- 528 с.
4. Никифоров В.М. Технология металлов и конструкционные материалы: Учебник для средних специальных учебных заведений. – 7-е изд., перераб. И доп. – Л.: Машиностроение, Ленингр. отд-ние, 1987. – 363 с., ил

Лекція № 27

Тема: Сплави кольорових металів.
Сплави алюмінію

Мета: ознайомити з класифікацією та призначенням сплавів алюмінію

Методи: словесний (лекція з елементами бесіди); наочний

План:

1 Призначення та класифікація сплавів алюмінію. Принципи маркування.

Матеріально-технічне забезпечення та дидактичні засоби, ТЗН:
стенд Конструкційні матеріали.

Література:

1. Попович В.В., Попович В.В. Технологія конструкційних матеріалів і матеріалознавство: Підручник. – Львів: Світ, 2006. – 624 с.: Іл..
2. Технология металлов и конструкционные материалы: Учебник для машиностроительных техникумов/Б.А. Кузьмин, Ю.Е. Абраменко, М.А. Кудрявцев и др.; Под общ. Ред. Б.А. Кузьмина.-2.е изд., перераб. и доп. –М.: Машиностроение, 1989.-497 с
3. Лахтин Ю.М., Леонтьева В.П. Материаловедение: Учебник для высших учебных заведений.- 3-е изд., перераб. и доп. –М.: Машиностроение, 1990.- 528 с.
4. Никифоров В.М. Технология металлов и конструкционные материалы: Учебник для средних специальных учебных заведений. – 7-е изд., перераб. И доп. – Л.: Машиностроение, Ленингр. отд-ние, 1987. – 363 с., ил

Лекція № 28

Тема: Магній та його сплави.

Мета: ознайомити з класифікацією та призначенням сплавів міді

Методи: словесний (лекція з елементами бесіди); наочний

План:

- 1 Принципи отримання магнію.
- 2 Сплави магнію: призначення, класифікація, маркування

Матеріально-технічне забезпечення та дидактичні засоби, ТЗН:

Зразки деталей з різних марок мідних сплавів; стенд Конструкційні матеріали.

Література:

1. Попович В.В., Попович В.В. Технологія конструкційних матеріалів і матеріалознавство: Підручник. – Львів: Світ, 2006. – 624 с.: Іл..
2. Технология металлов и конструкционные материалы: Учебник для машиностроительных техникумов/Б.А. Кузьмин, Ю.Е. Абраменко, М.А. Кудрявцев и др.; Под общ. Ред. Б.А. Кузьмина.-2.е изд., перераб. и доп. –М.: Машиностроение, 1989.-497 с
3. Лахтин Ю.М., Леонтьева В.П. Материаловедение: Учебник для высших учебных заведений.- 3-е изд., перераб. и доп. –М.: Машиностроение, 1990.- 528 с.
4. Никифоров В.М. Технология металлов и конструкционные материалы: Учебник для средних специальных учебных заведений. – 7-е изд., перераб. И доп. – Л.: Машиностроение, Ленингр. отд-ние, 1987. – 363 с., ил

Лекція № 29

Тема: Сплави міді: бронзи, латуні.

Мета: ознайомити з класифікацією та призначенням сплавів міді

Методи: словесний (лекція з елементами бесіди); наочний

План:

- 1 Латуні: призначення, класифікація, маркування.
- 2 Бронзи: призначення, класифікація, маркування

Матеріально-технічне забезпечення та дидактичні засоби, ТЗН:

Зразки деталей з різних марок мідних сплавів; стенд Конструкційні матеріали.

Література:

1. Попович В.В., Попович В.В. Технологія конструкційних матеріалів і матеріалознавство: Підручник. – Львів: Світ, 2006. – 624 с.: Іл..
2. Технология металлов и конструкционные материалы: Учебник для машиностроительных техникумов/Б.А. Кузьмин, Ю.Е. Абраменко, М.А. Кудрявцев и др.; Под общ. Ред. Б.А. Кузьмина.-2.е изд., перераб. и доп. –М.: Машиностроение, 1989.-497 с
3. Лахтин Ю.М., Леонтьева В.П. Материаловедение: Учебник для высших учебных заведений.- 3-е изд., перераб. и доп. –М.: Машиностроение, 1990.- 528 с.
4. Никифоров В.М. Технология металлов и конструкционные материалы: Учебник для средних специальных учебных заведений. – 7-е изд., перераб. И доп. – Л.: Машиностроение, Ленингр. отд-ние, 1987. – 363 с., ил

Лекція № 30

Тема: Титан: сплави, маркування, властивості

Мета: ознайомити з класифікацією та призначенням сплавів титану

Методи: словесний (лекція з елементами бесіди); наочний

План:

- 1 Отримання титану.
- 2 Призначення, класифікація, принцип маркування

Матеріально-технічне забезпечення та дидактичні засоби, ТЗН:

Зразки деталей з різних марок мідних сплавів; стенд Конструкційні матеріали.

Література:

1. Попович В.В., Попович В.В. Технологія конструкційних матеріалів і матеріалознавство: Підручник. – Львів: Світ, 2006. – 624 с.: Іл..
2. Технология металлов и конструкционные материалы: Учебник для машиностроительных техникумов/Б.А. Кузьмин, Ю.Е. Абраменко, М.А. Кудрявцев и др.; Под общ. Ред. Б.А. Кузьмина.-2.е изд., перераб. и доп. –М.: Машиностроение, 1989.-497 с
3. Лахтин Ю.М., Леонтьева В.П. Материаловедение: Учебник для высших учебных заведений.- 3-е изд., перераб. и доп. –М.: Машиностроение, 1990.- 528 с.
4. Никифоров В.М. Технология металлов и конструкционные материалы: Учебник для средних специальных учебных заведений. – 7-е изд., перераб. И доп. – Л.: Машиностроение, Ленингр. отд-ние, 1987. – 363 с., ил

Лекція № 31

Тема: Композитні матеріали

Мета: ознайомити з класифікацією та призначенням композитних матеріалів.

Методи: словесний (лекція з елементами бесіди); наочний

План:

- 1 Поняття про композити. Порошкова металургія.
- 2 Волоконні композити на основі алюмінію, магнію, титану.

Матеріально-технічне забезпечення та дидактичні засоби, ТЗН:

Зразки деталей з різних марок мідних сплавів; стенд Конструкційні матеріали.

Література:

1. Попович В.В., Попович В.В. Технологія конструкційних матеріалів і матеріалознавство: Підручник. – Львів: Світ, 2006. – 624 с.: Іл..
2. Технология металлов и конструкционные материалы: Учебник для машиностроительных техникумов/Б.А. Кузьмин, Ю.Е. Абраменко, М.А. Кудрявцев и др.; Под общ. Ред. Б.А. Кузьмина.-2.е изд., перераб. и доп. –М.: Машиностроение, 1989.-497 с
3. Лахтин Ю.М., Леонтьева В.П. Материаловедение: Учебник для высших учебных заведений.- 3-е изд., перераб. и доп. –М.: Машиностроение, 1990.- 528 с.
4. Никифоров В.М. Технология металлов и конструкционные материалы: Учебник для средних специальных учебных заведений. – 7-е изд., перераб. И доп. – Л.: Машиностроение, Ленингр. отд-ние, 1987. – 363 с., ил

Лекція № 32

Тема: Неметалеві матеріали
Полімери

Мета: ознайомити з класифікацією та призначенням неметалевих матеріалів.

Методи: словесний (лекція з елементами бесіди); наочний

План:

- 1 Поняття про полімери
- 2 Пластмаси.

Матеріально-технічне забезпечення та дидактичні засоби, ТЗН:

Зразки деталей з різних марок мідних сплавів; стенд Конструкційні матеріали.

Література:

1. Попович В.В., Попович В.В. Технологія конструкційних матеріалів і матеріалознавство: Підручник. – Львів: Світ, 2006. – 624 с.: Іл..
2. Технология металлов и конструкционные материалы: Учебник для машиностроительных техникумов/Б.А. Кузьмин, Ю.Е. Абраменко, М.А. Кудрявцев и др.; Под общ. Ред. Б.А. Кузьмина.-2.е изд., перераб. и доп. –М.: Машиностроение, 1989.-497 с
3. Лахтин Ю.М., Леонтьева В.П. Материаловедение: Учебник для высших учебных заведений.- 3-е изд., перераб. и доп. –М.: Машиностроение, 1990.- 528 с.
4. Никифоров В.М. Технология металлов и конструкционные материалы: Учебник для средних специальных учебных заведений. – 7-е изд., перераб. И доп. – Л.: Машиностроение, Ленингр. отд-ние, 1987. – 363 с., ил

Лекція № 33

Тема: Клеї та гума

Мета: ознайомити з класифікацією та призначенням промислових клеїв та гуми, їх складом та властивостями.

Методи: словесний (лекція з елементами бесіди); наочний

План:

- 1 Клеї: структурні класи, властивості, область застосування
- 2 Гума: способи отримання, класифікація, область використання

Матеріально-технічне забезпечення та дидактичні засоби, ТЗН:

Зразки деталей з різних марок мідних сплавів; стенд Конструкційні матеріали.

Література:

1. Попович В.В., Попович В.В. Технологія конструкційних матеріалів і матеріалознавство: Підручник. – Львів: Світ, 2006. – 624 с.: Іл..
2. Технология металлов и конструкционные материалы: Учебник для машиностроительных техникумов/Б.А. Кузьмин, Ю.Е. Абраменко, М.А. Кудрявцев и др.; Под общ. Ред. Б.А. Кузьмина.-2.е изд., перераб. и доп. –М.: Машиностроение, 1989.-497 с
3. Лахтин Ю.М., Леонтьева В.П. Материаловедение: Учебник для высших учебных заведений.- 3-е изд., перераб. и доп. –М.: Машиностроение, 1990.- 528 с.
4. Никифоров В.М. Технология металлов и конструкционные материалы: Учебник для средних специальных учебных заведений. – 7-е изд., перераб. И доп. – Л.: Машиностроение, Ленингр. отд-ние, 1987. – 363 с., ил

Лекція № 34

Тема: Неорганічні матеріали

Мета: ознайомити з класифікацією та призначенням неорганічних матеріалів

Методи: словесний (лекція з елементами бесіди); наочний

План:

1 Неорганічні матеріали та область їх використання

Матеріально-технічне забезпечення та дидактичні засоби, ТЗН:

Зразки деталей з різних марок мідних сплавів; стенд Конструкційні матеріали.

Література:

1. Попович В.В., Попович В.В. Технологія конструкційних матеріалів і матеріалознавство: Підручник. – Львів: Світ, 2006. – 624 с.: Іл..
2. Технология металлов и конструкционные материалы: Учебник для машиностроительных техникумов/Б.А. Кузьмин, Ю.Е. Абраменко, М.А. Кудрявцев и др.; Под общ. Ред. Б.А. Кузьмина.-2.е изд., перераб. и доп. –М.: Машиностроение, 1989.-497 с
3. Лахтин Ю.М., Леонтьева В.П. Материаловедение: Учебник для высших учебных заведений.- 3-е изд., перераб. и доп. –М.: Машиностроение, 1990.- 528 с.
4. Никифоров В.М. Технология металлов и конструкционные материалы: Учебник для средних специальных учебных заведений. – 7-е изд., перераб. И доп. – Л.: Машиностроение, Ленингр. отд-ние, 1987. – 363 с., ил